

Prodávající žalobcům nemovitost zavázali se žalovaní v čl. VII. tržové smlouvy, že zaplatí polovinu převodního poplatku. Platební příkaz, jímž poplatek z převodu byl vyměřen, doručen byl pouze kupitelum, načež tito zaplatili celý poplatek a, když se prodatelé zdráhali nahraditi jim polovinu, domáhali se jí žalobou, proti níž žalovaní namítali předčasnost žaloby, ježto jim nebyl platební příkaz dosud doručen. Žalobě bylo vyhověno soudy všech tří stolic. Nejvyšším soudem z těchto

#### důvodů:

Poplatek, o nějž jde, byl předepsán a platebním rozkazem k placení uložen žalobcům jakožto straně dle § 68 odstavec čtvrtý popl. zák. k placení povinné za současného vytčení solidárního závazku žalovaných, kteří jakožto spolusmluvníci zpoplatněné oboustranné smlouvy za zaplacení poplatku toho solidárně ručí (§ 68 odstavec třetí popl. zák.). Splatnost poplatku pro žalobce nastala v 30 denní zákonné lhůtě po doručení platebního rozkazu (§ 60 popl. zák.) a, když žalobci poplatek ten při splatnosti jeho sami zapravili, vzešel jim tím dle §§ 896 a 1358 obč. zák. proti žalovaným nárok na náhradu polovice jeho, ježto dle odst. VII. smlouvy tržové jsou žalovaní povinni převodní poplatek z polovice ze svého platiti. Okolnost, že žalovaným dle praxe vyměřovacích úřadů platební rozkaz na poplatek ten ani doručen nebyl, ježto vyměřovací úřad na ručitele o zaplacení poplatku nastupuje teprve, když ho nezaplatila strana, již placení platebním rozkazem bylo uloženo, nemá významu, neboť nezáleží na tom, kdy by byla u žalovaných nastala splatnost poplatku toho vůči úřadu finančnímu. Závazek jejich, nahraditi žalobcům polovici, kterou jim platiti náleželo, nastal již tím, že žalobci při splatnosti poplatku toho polovici tu za žalované zapravili. Názor jejich, že žalobní nárok je předčasným, postrádá tudíž oprávněnosti.

#### Čís. 2001.

##### **Pojem faktického provozovatele hor. Provoz dolu na vlastní účet.**

(Rozh. ze dne 14. listopadu 1922, Rv I 1335/22.)

Celá řada horníků a povozníků z dolu »F« domáhala se na firmě Z. a Josefu L-ovi zaplacení mzdy pokud se týče povozného. Procesní soud první stolice žalobu zamítl, nedospěv k přesvědčení, že se Josef L. jménem firmy Z., za jejíhož zástupce a společníka se vydával, zavázal, převzít vyklizovací práce na dolu »F« a zaplatiti horníky ze svého, nýbrž měl za to, že úkony, o jichž odměnu jde, má zaplatiti důl »F«, pokud se týče pozustalost Jana F-a. Odvolací soud uznal žalobní nároky důvodem po právu, maje za to, že žalovaná strana tím, že ujala se po smrti Jana F-a provozu dolu a jej penězi umožňovala, stala se povinnou, zaplatiti přiměřenou odměnu těm, kdož pro důl konali práci.

Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek a uložil odvolacímu soudu, by po případném dalším jednání vynesl nový rozsudek.

## D ů v o d y ·

Odvolací soud nepřezkoumal, ač nesprávné ocenění dukazů uplatňováno bylo, správnost zjištění prvního soudce, maje za bezesporné, že žalovaná strana měla volné disposiční právo na těžení uhlí a že po smrti Jana F-a provoz dolu byl jen penězi žalované strany umožněn a dále veden, a usuzuje z toho, že žalovaná strana právě tímto poskytováním peněz stala se faktickou provozovatelkou dolu a musí práce, pro důl konané, platiti. Nelze sice ze spisů doložiti, že žalovaná strana doznala, že měla disposiční právo na všechno těžené uhlí — trvala na tom, že se ničeho nezměnilo na smlouvě ze dne 1. června 1921, dle níž měla sice nominelně vyhraženo právo »samoprodeje«, aniž by však držiteli dolu F-ovi bylo bráněno samostatně uhlí prodávati — avšak, i kdyby tomu tak bylo, jest onen úsudek odvolacího soudu, že žalovaná stala se faktickou provozovatelkou dolu, neudržitelným. Faktickým provozovatelem roz. ve vlastním jméně nazván by mohl býti jen ten, kdo důl vskutku fakticky provozuje t. j. uhlí na svůj účet a na své náklady těží, tedy zejména dělníky a úřednictvo platí, po případě i najímá a propouští, věcné náklady těžby hradí, nájemné a daně platí, zkrátka všecko to plní, o čem žalující strana tvrdí, že to žalovaná strana úmluvou po smrti F-a plniti na se vzala. K tomu tedy, aby někdo byl uznán za faktického provozovatele, nelze dojíti úsudkem, jak odvolací soud činí, nýbrž skutkovým zjištěním úkonů, které obsah faktického provozování tvoří. Když by se to podařilo, nastala by otázka, zda nestala se tím mezi provozovatelem a majitelem dolu úmluva mlčky (§ 863 obč. zák.), takže výsledek byl by týž, jakoby dokázána byla úmluva výslovná, žalující stranou tvrzená. Ale úmluvu mlčky tato ani netvrdila, nýbrž právě jen onu výslovnou, a o tom tedy se měl odvolací soud vyjádřiti, jaké skutkové zjištění tu činí, zda stala se ta úmluva, čili, jak první soudce za prokázáno má, nikoli. Bude-li úmluva prokázána, nebude v poměru mezi žalující stranou a žalovanými vaditi, že nebyla pozůstalostně a poručensky ohledně strany F-ovy schválena, neboť to, zda byla platna, týkalo by se jen poměru mezi smluvními stranami (stranou F-ovou a žalovanými), nikoli žalující strany, v jejímž poměru přijde jen na to, zda-li fakticky žalovaná strana na svůj účet důl provozovala, třeba že se to dělo na základě úmluvy neplatné nebo vůbec bez úmluvy, tedy vůči straně F-ově neoprávněně. Důkaz úmluvy má tedy jen ten význam, že jen jím se dá bezpečně prokázati, neb aspoň že jen jím žalující strana prokázati se snažila, že to, co žalovaná strana k provozu dolu konala, musí rozuměno býti tak, že to konala k provozu na vlastní účet, nikoli na účet a jménem strany F-ovy, že tedy sama byla zaměstnavatelkou. Z týchž příčin by v poměru k žalující straně také nevadilo, že úmluvu neschválil vlastník dolu, jenž jej F-ovi propachtoval, neboť to opět se týče jen těchto stran. Konečně je pro poměr žalující strany nerozhodna i otázka, zda žalovaná nebyla, jak namítá, bez schválení živnostenského úřadu k provozu oprávněna, ježto sejde jen na tom, zda ho na vlastní účet skutečně prováděla. Jinak odkázati dlužno na to, co praví § 187 hor. zák. pro případ propachtu. S téhož hlediska uvažovati sluší konečně námitku, že spolužalovaný L. nebyl oprávněn za prvžalovanou firmu úmluvu uzavřít, ježto podle zápisu v rejstříku zastupuje ji společník Z.

kolektivně s jedním z obou druhých společníků: sejde na tom, zdali na základě úmluvy té, třeba vůči firmě neplatné, firma přece provozu na vlastní účet se ujala, jak to žaloba tvrdí, udávajíc zejména, že mzdy platila firma sama, kdežto žalovaná strana tvrdila, že dávala straně F-ově zálohy, které se na dodávky ulíhly zúčtovaly. Konečně doložití sluší, že z týchž důvodů, že jde jen o to, zda žalovaná strana provoz na vlastní účet vedla, ani by nevadilo, zda pominul pachtovní poměr F-ův jeho smrtí, že však není ustanovení zákona, dle něhož by pacht smrtí strany pomíjel (§ 1112 a násl. obč. zák.) a že pacht není právem na osobu původního smluvníka omezeným (§ 1448 obč. zák.).

### Čís. 2002.

**Nárok na náhradu nákladů na spachtovaný pozemek jest novému pachtýři, jenž musel vzhledem k zákonu ze dne 12. srpna 1921, čís. 313 sb. z. a n. ustoupiti dosavadnímu pachtýři, uplatňovati proti tomuto pořadem práva.**

(Rozh. ze dne 14. listopadu 1922. R II 310/22.)

Žalobci byl vlastníkem propachtován pozemek, jehož dosavadní pacht skončil v druhé polovici r. 1921, načež žalobce pozemek pohnojil a zoral. Dosavadní pachtýř přihlásil na základě zákona ze dne 12. srpna 1921, čís. 313 sb. z. a n. před 30. zářím 1921 nárok na obnovu pachtu, jenž mu byl pravoplatně přiznán, a pozemek žalobci odňat. Žalobce domáhal se pak na dosavadním pachtýři žalobou náhrady nákladů na pohnojení a zorání pozemku. Procesní soud první stolice žalobě vyhověl, odvolací soud zrušil napadený rozsudek i s předchozím řízením pro zmatečnost a odmítl žalobu. Důvody: Žalovaný ohlásil nárok na obnovu pachtu ve lhůtě, stanovené zákonem ze dne 12. srpna 1921, čís. 313 sb. z. a n., jenž neobsahuje ustanovení o nároku nového pachtýře na hrazení nákladu, učiněného jím na propachtované pozemky, a o způsobu uplatňování nároku toho. Na prvý pohled zdálo by se tedy, že pro posouzení této otázky jest směrodatným zákon občanský. Než odvolací soud nesdílí tohoto názoru a to proto, poněvadž, jak tomuto zákonu předcházející zákon (t. j. opatření Stálého výboru ze dne 8. října 1920, čís. 586 sb. z. a n.) tak i tomuto zákonu následující a jej doplňující nařízení, mající moc zákona (t. j. vládní nař. ze dne 5. října 1921, čís. 361 sb. z. a n.) upravují závazek starého pachtýře k náhradě nákladů, novým pachtýřům učiněných, a odkazují jej pro případ neshody do nesporného řízení. Úmyslem zákonodárce nebylo, tato ustanovení oním v mezinárodní vydaným zákonem (čís. 313 (21) zrušiti, což plyne z těchto okolností: Dle § 9 obč. zák. zrušuje nový zákon účinnost starého zákona tehdy, jestli onen starý zákon pozměňuje neb výslovně jej zrušuje. Výslovně nebylo však opatření Stálého výboru čís. 586/20 zrušeno, poněvadž zákon ze dne 12. srpna 1921, čís. 313 sb. z. a n. takového výslovného zrušení neobsahuje. Pozměněno bylo sice opatření Stálého výboru čís. 586/20 tímto zákonem, avšak dotyčný § 17 čís. 586/20, upravující nárok nového pachtýře na náhradu zmíněných nákladů, pozměněn nebyl, poněvadž na jedné straně nový zákon neobsahuje ustanovení, která by tomuto § 17 odporo-